

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

40 éves a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtár

Összeállításunk az évfordulóra megjelent JUBILEUMI ÉVKÖNYV-ből való

A második világháború után a Duna két partján lévő Komáromot ismét kettészakították, az északi, nagyobbik városrészt Csehszlovákiához csatolták. A déli, kisebb városrészből alakult ki a magyarországi Komárom város, amelyet a Pallas Nagy Lexikona még Szőny második jelentéseként említ Újszönyként: „Nagyközség... Komárommal szemben... 1800 lakossal... Van posta, táviróhivatala és postatakarékpénztára...”

Közkönyvtára nincs. Egyházi és iskolai könyvtárainak kötetszáma sem volt jelentős. A Vasúti és Polgári Társaskör rendelkezett több, mint 2000 kötetes könyvtárral. 1945 után mindent előről kellett kezdeni.

40 évvel ezelőtt, 1952. december 27-én, Komáromban nyílt meg a megye első járási (és városi feladatokat is ellátó) könyvtára a Klapka György út 37. szám alatt, egy híján 6000 kötet helyben kölcsönözhető és 8289 kötet letéti könyvanyaggal. Utóbbi a járás területén létesítendő könyvtárak anyagául szolgált. Huzamosabb ideig vezetője volt Koger Tamás, Gurdon Antal, Szerencse Ferencné, Hegedűs Béla, jelenleg Horváth Veronika.

Városunk szülőtte, Jókai Mór halálának 50. évfordulóján, 1954-ben vette fel az intézmény a Jókai nevet Koger Tamás ekkor határozta el, hogy a Jókai-életművet reprezentáló könyvgyűjteményt alakítanak ki.

1967-ben a járási tanács a városi tanáccsal közösen, Ács, Mocska, Nagyigmánd községek anyagi támogatásával megvásárolta a Táncsics M. u 10. szám alatti épületet, a könyvtár jelenlegi helyét.

Évtizedeken keresztül két-három fiókkönyvtárat és két könyvkölcsönzőt működtettünk: a Klapka György úton, a Mártírok útján, 1978-tól Szőnyben, illetve Koppánymonostoron és Nagyherkályban.

Napjainkra kihasználatlanságuk miatt megszűntek, jelenleg csak a szőnyi fiókkönyvtár és a koppánymonostori könyvtár funkcionál.

1972-től a városi tanács lett a fenntartó. Ettől kezdve megnőtt az igény a városi munkával szemben. Állandóan fejlesztettük a Jókai helyismereti gyűjteményünket, amely jelenleg mintegy 1000 könyvtári egység (könyv, periodikum, kivágat, aprónyomtatvány, térkép, kotta, kézirat, mikrofilm, hangszalag stb).

A tájékoztató munka javítása érdekében helyismereti szaktanácsadást kezdtünk. Kecskés László, városunk kiváló és nagytekintélyű történésze látja el a feladatot azóta is. Felkérésünkre összeállította a "Komárom irodalmi élete" és a „Komárom emlékművei, műemlékei, utcanévadóí” című kiadványokat.

Más témájú könyvismertetőket is készítettünk, így pl. honvédelmi, rádiós, pedagógiai tárgyú könyvek ajánló jegyzékét más-más olvasói rétegek számára. Megjelentettük a Jókai Gyűjtemény füzetkatalógusát (összeállítójuk Hegedűs Béla). Hanglezgyűjteményt és fonotékát hoztunk létre. Mikrofilmolvasó készülékkel, epidiaszkóppal, színes TV-vel, videokazettákkal rendelkezünk.

Növeltük az előfizetett magyar és idegennyelvű folyóiratok számát.

Rendezvényeinket a sokszínűség jellemezte. A negyven év szépíróvendége volt többek között Baranyi Ferenc, Benedek István, Bihari Klára, Boldizsár Iván, Csoóri Sándor, Fehér Klára, Ferenczy Miklós, Mezei András, Moldova György, Moldoványi Ákos, Molnár Gábor, Móricz Virág, Nemere István, Nemes László, Nemeskürty István, Oravecz Paula, Pálos Rozita, Sánta Ferenc, Szalatnai Rezső, Szentiványi Jenő, Szombathy Viktor, Vargha Balázs, Végh Antal, Vihar Béla. Számptalan szakíró vendégünk is volt.

Már a hetvenes-nyolcvanas években — mint Varga Domokos írja — akartunk —, ezért nem csak a vonalas, a pártvezetés által is szívesen látott íróvendégeket hívtunk. Több—legalábbis megyénkben—persona non grata fordult meg itt. Bizonyítják ezt az intézmény Emlékkönyvébe tett bejegyzések, illetve könyvedikációk.

De "írásos nyom" nélkül járt itt ifj. Gazda István, aki a Szinyei évforduló kapcsán tartott előadása végén képletesen a papírkosárba dobta az akkor megjelent Pedagógiai lexikont. Kálmán Attila—jelenlegi államtitkárunk — Erdélyről tartott vetítettképes előadásának végén arra kérte a jelenlevőket, hogy minél többet menjenek Erdélybe, és ha ottani magyarokkal találkoznak, nagyon szorítsák meg a kezüket, mert sokat szenvednek. Püspöki Nagy Pétertől 1978-ban megtudhattuk, milyennek kellene lennie egy jó városcímernek.

A pozsonyi Dobos László a szlovákiai, Czine Mihály professzor a szomszéd országok mai magyar irodalmáról beszélt őszintén.

Kamarás István olvasáskutatót a községi könyvtárosok továbbképzéseire hívtuk meg rendszeresen.

Rapcsányi László bibliai előadássorozatával kápráztatta el a résztvevőket.

Katona Tamás Klapka György komáromi érdemeit méltatta.

Számtalan helytörténeti témájú előadást tartott Kecskés László helytörténész és az észak-komáromi magyar anyanyelvű gimnázium tanára, Szénássy Zoltán író.

Az olvasók tájékoztatása érdekében a megyében az elsők között készítettük el az olvasói betűrendes és szakkatalógust Erről a szakma országos korifeusai is elismeréssel nyilatkoztak, mivel katalógusaink 1965-ben mintául szolgáltak egy megyei továbbképzésen.

Járási tevékenységünkről csak röviden: a megyei könyvtár a járási könyvtárakon keresztül végezte szakmai-módszertani munkáját. 1953-ban 28 falusi, 6 tsz-csoport, 5 gépállomási, 9 állami gazdasági könyvtárat gondoztunk.

1959 után változott ez a struktúra, amikor is a letéti könyvtárakat tanácsai kezelésbe adtuk. Ebben az átszervezésben a megye, ezen belül a járás kísérletképpen az elsők között vett részt.

1961-ben Ácson—a megyében elsőként—„mintakönyvtárat” adtunk át.

Az eddig szekrényekben elzárt könyveket szabadpolcra helyeztük, ahol önállóan választhatott az olvasó ízlésének megfelelő könyvet. Ez a könyvtárforma annyira népszerű lett, hogy négy év múlva a községi könyvtárak 73 %-át szerveztük át Nagy lépés volt ez, ha figyelembe vesszük, hogy 1960-ban még csak 12 könyvtár volt önálló helyiségben (közös helyiségben, művelődési otthonban 7, iskolában 11, hivatali helyiségben 6, egyéb helyen 3 nyert elhelyezést). Tulajdonképpen a megyei könyvtár központi hitelből biztosította az egységes polcokat és a kölcsönzőasztalt, míg a községi tanács önálló helyiséget, annak tatarozását és egyéb berendezések (olvasói asztalok, székek, szőnyeg, függöny) beszerzését vállalta.

1971 után a közigazgatási körzetek kialakulásával megszerveztük a könyvtári körzeteket (Bakonyzombathely, Nagyigmánd, Kisbér stb). Igyekeztünk bizonyítani, hogy az „egy falu — egy könyvtár” elmélet felett eljárt az idő. A kis települések könyvtárait nagyobbakhoz — rendszerint a településközpontok könyvtáraihoz — csatoltuk, ahol többnyire felsőfokú könyvtárosi végzettséggel rendelkező, főfoglalkozású könyvtáros szerzeményezett az oda összevont könyvbiztosítási keretből, így a drágább könyveket is meg tudták vásárolni, amelyeket később „vándoroltattak” a kis települések könyvtáraiba. Javult a tartalmi munka is, mivel a kisközség tiszteletdíjas könyvtárosának nem kellett az adminisztrációs munkával bajlódnia, hanem csak az olvasókkal foglalkozhatott Intézményünknek is csak a városkörnyéki községek maradtak, majd fokozatosan meg is szűnt a hálózati munka.

Gyermekrészlegünket 1968-ban alakítottuk ki (50 m² alapterület). A könyvkölcsönzés és tájékoztatás mellett a kicsiknek játéklehetőséget, az érdeklődőknek szombatnként tv-nézést biztosított. Minden eszközzel segítséget kívánt nyújtani az általános iskolai tanulók szabadidejének hasznos eltöltéséhez, kapcsolódott az úttörő élet eseményeihez. Pl. évről évre a költészet napja alkalmából városi kisdobos és úttörő szavalóverseny, illetve mese-, prózamondó verseny színhelye volt a könyvtár. Más, évfordulós vetélkedőket is közösen szerveztek, illetve rendeztek itt: Csokonai, Rákóczi, Gárdonyi vetélkedő, rajzpályázatok stb.

Mint annyi más könyvtár megszüntetését vagy rendbetételét, 1983-ban az általános iskolai könyvtárak módszertani irányítását is ránk bízta. Óriási munkát jelentett a könyvállomány revíziója, selejtezése, az egységes könyvtári nyilvántartások felfektetése, a raktári katalógusok elkészítése, az iskolai könyvtári munkaközösségek megszervezése, működtetése.

Az utolsó néhány év is bővelkedett eseményekben. Nagyon sok feladatunk adódott a tárgyi feltételek javításából következően. Sor került intézményünk teljes külső és belső festésére, mázolására, a kölcsönző polcainak cseréjére a világosabb belső tér és az átláthatóság miatt. Külső raktárt béreltünk a zsúfoltság enyhítésére, itt használtuk fel a régi polcokat. A szőnyi fiókkönyvtárat is felújították. Mindezt bizony nagyon sok és kemény munkával tudtuk csak lebonyolítani.

A rendszerváltás és az új társadalmi berendezkedés következtében megszűnt könyvtárunk módszertani tevékenysége, az önálló települések kérhetik ugyan a segítségünket, de rajtuk múlik, hogy milyen könyvtárakat működtetnek. Az iskolai könyvtárak területén tanácsadó rendszerré alakult ez a tevékenység, ebben könyvtárunk is részt vállalt

A választások idején bizonyára sokan átélték azt a reménykedő várakozást, amibe azért vegyült egy kis szorongás is a jövőt illetően. Lezajlott a választás, és mi tovább folytathattuk a munkánkat, tervezhettük a soron levő feladatokat. Az új városvezetés figyelembe vette problémáinkat, és a krónikus helyhiányt enyhítendő, helyet adott a gyermekrészlegnek a Községi Házban. Nyertünk így egy jó beosztású, jól kihasználható 110 m²-es gyermekkönyvtárat és egy 50 m-es folyóiratolvasót, melyet a régi gyermekrészleg helyén alakítottunk ki. Komoly gondot okozott munkánk során az is, hogy az olvasóterem és folyóiratolvasó egy ugyancsak 50 m-es helyiségben volt együtt. Az igénybevételhez képest nagyon kevés volt az olvasóhelyek száma. Még most sincs sok, de mindenképpen elfogadhatóbbá vált a helyzet. Rendezvényeket még mindig csak a folyóiratolvasó átrendezésével tudunk tartani. Többek között emiatt tettünk kísérletet a Jókai Kávéház irodalmi jellegének kialakítására is. Néhány író-olvasó találkozó ott tartottunk meg: pl. Görgey Gáborral, Moldova Györggyel, rendeztünk költészet napi irodalmi műsort Kürti Papp Lászlóval.

Aztán visszatértünk könyvtárunk falai közé. Meghívtuk Tarics Pétert, Kertész Lillát, Dévai Nagy Kamillát, Linka Ágneszt, dr. Szénássy Zoltánt, Nemere Istvánt. 1992. szeptember 17-én Jókai Anna számunkra feledhetetlen estét töltött könyvtárunkban.

Az idei év, az 1992-es a negyven éves évforduló jegyében telik. Ennek kapcsán hirdettük meg a KOMÁROMI ALKOTÓ pályázatot. A célunk az volt, hogy a helyi tehetségeket segítsük, előhívjuk őket az esetleges névtelenségből. Két kategóriát jelöltünk meg, az elsőbe a helyismereti témákat vártuk, a másodikba a szépirodalmi írásokat műfaji megkötés nélkül.

A könyvtár dolgozói

Horváth Veronika, igazgató

Nagy Éva, olvasószolgálat

Giczi Annamária, hírlapok, folyóiratok
 György Károlyné, helyismeret, iskolai könyvtárak
 Endrédi Ildikó, feldolgozás
 Rigláné Berezeli Mária, gyermekkönyvtár
 Sméja Miklósné, gyermekkönyvtár, raktári rend
 Bergerné Gere Ida, szönyi fiókkönyvtár
 Nagy Gáborné Gurumlai Gabriella, adminisztráció
 Rohoncz Ferencné, technikai dolgozó.

A könyvtár szolgáltatási

Dokumentumok helyben használata, kölcsönzése (kotta, hanglemezzel, hang- és videokazetta, hangoskönyv, dia is), könyvtárközi kölcsönzés, másolatszolgáltatás (írott és AV-dokumentumok), tájékoztatás, információszolgáltatás, rendezvények, kiállítások, a könyvtáron belüli közösségek működtetése, hátrányos helyzetűek ellátása, hálózati szolgáltatás, ellátórendszer működtetése.

A könyvtárba járó periodikumok: napilap: 10 cím, hetilap és folyóirat: 24 cím, egyéb folyóirat, szaklap: 100 cím.

A könyvtár fontosabb adatai

(az évkönyv az 1992-es zárás előtt készült, ezért a 92-es adatok hiányosak)

	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1992.
Állománygyarapításra fordított összeg Ft	143.778	173.411	275.000	205.000	297.504	371.461	650.000
Beszerzett dokumentum (db)	2.795	3.028	3.215	3.053	2.423	1.630	várhatóan 1.800
Egy főre eső besz. (Ft/lakos) Ft	7,4	8,9	14,1	10,5	15,2	19,0	33,30
Egy olvasóra jutó összeg (Ft/olvasó) Ft	54,2	62,8	100,3	83,1	124,-	154,-	még nincs adat
Ellátottság (Állomány/lakos) db	3,7	3,9	4,-	4,-	4,1	3,9	még nincs adat
Beszerzési átlagár Ft	51,40	52,90	90,-	67,10	122,80	227,90	361,10

I Szolgálati hely	KÖNYVEK SZÁMA						BEIRATKOZOTT OLVASÓ .					
	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.
Központi kv. Tánácsics u.	52.32 8	56.439	58.570	56.850	58.959	58.224	1.880	1.964	2.017	1.878	1.799	1.923
1.sz.fiókkönyvtár Csillag ltp.	1.484	1.684	1.794	3.069	3.095	3.095	168	194	181	85	96	53
3.sz.fiókkönyvtár Szőny	14.761	15.165	14.883	15.128	15.339	13.180	418	424	384	402	348	300
4.sz.fiókkönyvtár K.monostor	1.722	1.872	1.967	1.903	1.939	1.926	108	121	100	129	140	130
5.sz.fiókkönyvtár Nyomda	.	734	429	429	-	-	-	56	61	52	-	-
2.sz.fiókkönyvtár Klapka út	2.336	-	-	-	-	-	77	-	-	-	-	-
ÖSSZESEN:	72.631	75.894	77.643	77.379	79.332	76.425	2.651	2.759	2.743	2.546	2.383	2.406

Szolgálati hely	LÁTOGATÓK SZÁMA						KÖLCSÖNZÖTT KÖTET					
	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.
Központi kv. Tánácsics u.	15.353	15.811	15.876	14.876	10.829	16.568	34.462	38.031	38.172	37.028	32.988	42.402
1.sz.fiókkönyvtár Csillag ltp.	1.801	1.598	1.650	989	887	231	2.266	2.659	2.898	1.436	1.901	722
3.SZ. fiókkönyvtár Szőny	3.030	3.452	3.042	3.017	2.853	2.365	7.914	8.225	7.893	7.956	6.980	5.413
4.sz.fiókkönyvtár K.monostor	257	316	443	659	664	696	751	865	944	917	980	1.186
5.sz.fiókkönyvtár Nyomda	.	56	139	80	-	-	.	624	286	245	-	-
2.sz.fiókkönyvtár Klapka út	1.092	.	-	-	-	-	5.557	-	-	-	-	-
ÖSSZESEN:	21.53 3	21.233	21.150	19.621	15.233	19.860	50.950	50.404	50.193	47.582	42.849	49.723

Hegedűs Béla

RÓLUNK ÍRTÁK

Évforduló a könyvtárban

Február 22-én tartotta a Jókai Mór Városi Könyvtár jubileumi ünnepségét fennállásának 40. évfordulója alkalmából, melyre meghívta a város vezetőit, a társintézmények igazgatóit, az iskolai könyvtárosokat és a „törzsolvasókat”. A „szakmát” Monostori Imre, a József Attila Megyei Könyvtár igazgatója képviselte.

A rendezvényt — mintegy mottóként — Babits-Mihály Ritmus a könyvről című verse vezette be Tarics Péter előadásában. Ezután Horváth Veronika könyvtárigazgató köszöntötte a vendégeket, majd a polgármester úr ünnepi beszéde következett.

Dr. Krajczár Gyula a köszöntő után beszélt a közkönyvtárak kialakulásáról és jelentőségükről, szolgáltatásairól, kiemelve azt a kapcsolatot, mely Észak-Komárom és környéke olvasóihoz fűzi a könyvtárat Megemlítette, hogy a könyvtár technikai felszereltsége anyagi okok miatt nem a legjobb, de az eszközök hiányát szerinte pótolni tudja a könyvtárosok kedvessége, gondoskodása. Elmondta, hogy az évforduló kapcsán sem Ígérheti, hogy a könyvtár más, nagyobb épülethez jutna, vagy jelentős fejlesztésben részesülne, de biztosította a közönséget és a könyvtárosokat, hogy az intézmény működtetését minden körülmények között felelősséggel vállalja az önkormányzat

A polgármester úr beszéde után Skaliczki Judit előadása következett "Közművelődési könyvtárak a demokráciákban" címmel. Skaliczki Judit, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának osztályvezetője szakmai tapasztalatcserék során megismerte a nyugati demokráciák közművelődési könyvtárait Elmondta, hogy a magyar könyvtárügynek nincs miért szégyenkeznie, mert a lehetőségeihez képest igyekezett mindig megvalósítani a nyilvános, demokratikus könyvtárakat Hangsúlyozta, hogy a könyvtárakat mindig az állam, az önkormányzat tartja fenn, bár az utóbbi időben voltak olyan irányzatok, hogy a könyvtárak is vállalkozzanak, és tartásuk el magukat Ez azonban nem helyes út, mert így előbb-utóbb a könyvtárak színvonala esik vissza. Szerencsére manapság már nem az a kérdés, kell-e a könyvtár, csak az anyagi lehetőségek szűkösek.

Az előadó bemutatta a demokratikus könyvtárak jellemzőit: nyitottak mindenki számára, minden dokumentumot gyűjtenek, sokféle szolgáltatásuk van. A modern könyvtárak tehát nemcsak könyveket és folyóiratokat gyűjtenek, hanem audiovizuális ismerethordozókat, számítógépes programokat is, és minden dokumentumot kölcsönöznek, információkat közvetítenek. A magyar közművelődési könyvtárak is így próbálják szolgálatásaikat bővíteni.

Végül néhány mondattal méltatta a Jókai Mór Városi Könyvtár tevékenységét.

Az előadás után a legrégebbi könyvtártagok értékes könyvjutalmat kaptak, de a többi résztvevő sem távozott üres kézzel, őket Jubileumi évkönyvvel és egy szép komáromi naptárral ajándékozta meg a könyvtár.

A rendezvény a vendégek és a könyvtárosok baráti beszélgetésével ért véget.

-0-

(Komáromi Újság)

EGY KÖNYVTÁROS TÖPRENGÉSEI

Az írást gondolatébresztőnek szánom. Aligha tagadhatnám, magam is tanácstalan vagyok egy sor kérdésben. Az elmúlt években sok minden változott, de nem feltétlenül csak az, aminek kellett volna, és nem minden esetben jó irányban. Elég régóta vagyok könyvtáros ahhoz, hogy legyenek emlékeim, és olyan szerencsés, hogy „olvasóközeiben” élhettem meg a közelmúlt eseményeit. Töprengéseim választ keresnek az általam aktuálisnak vélt kérdésekre. Nem biztos, hogy ezek a legfontosabbak, csak az, hogy a válaszok további kérdéseket eredményeznek.

Volt egyszer egy államilag irányított, vagyis elitelendő szocialista könyvkiadás, melynek eredményeként értékek tömege is megjelent, a lakosság legszélesebb rétegei számára is elérhető áron. Volt — korlátozottan — bestseller, köztük „klasszikus krimik” is, giccсадóval. Ez utóbbi eltartotta többek között a kis példányszámú versesköteteket...

A könyvkiadón vettük észre — én legalábbis — először a rendszerváltást Jóval az első szabad választás előtt jelent meg egy csomó korábban tiltott szamizdat, tényfeltáró mű. Ezzel párhuzamosan beindult a „nosztalgiaikönyvek” kiadása. Gondot elsősorban ez utóbbiak jelentettek. Tisztelet a kivételnek, valós irodalmi értéket a többségük alig-alig képviselt. De „vettük mint a cukrot”, mert az ára még elviselhető volt, mert korábban elképzelhetetlen lett volna hozzájutni a "klasszikus" és híres-hírhedt giccekhez, mert nem lehetett tudni, mikor jön el újra a „hét szűk esztendő”, amikor újra tilalmi listára kerülnek. — Gyanítom, aki idejében „kapcsolt”, az rövid idő alatt meggazdagodott ezek kiadásával, sőt a terjesztők sem jártak rosszul. Nem tudom, de úgy vélem, hogy akkor alakulhatott ki az a —lassacskán veszélyessé váló — gyakorlat, hogy a terjesztőké lett a teljes kockázat; egyes könyvekért (vagy egy idő után mindért?) előre — vagy nagyon rövid határidővel kellett fizetni. Akkoriban ez is megérte.

A „hét szűk esztendő” a kommersz kiadványok terén még nem jött el. Néhány dolog azonban történt A könyvek ára három év alatt 2-300 %-kal emelkedett, a minősége viszont romlott Már alig található sajtóhiba nélküli könyv, és bizony nem egy közöttük „egyszer használható”, első olvasásra szücsesik. A selejtet a vásárló kénytelen „lenyelni”.

A rengeteg kiadó — miután a kockázat jelentős részét, ha nem az egészet átkerülik a terjesztésre — valószínűleg észre sem veszi, hogy a fizetőképes kereslet nem áll arányban a megnövekedett árakkal. Saját terjesztői tapasztalat: amiből három éve még 1-2 nap alatt eladtunk 10 példányt (és csak azért nem többet, mert nem volt), abból napjainkban jó, ha 2-3 elfogy, természetesen nem 1-2 nap alatt... Az már látszik, hogy először a könyvesboltok mennek csődbe. Az már ma sem megy, hogy raktáron legyenek pl. a magyar irodalom klasszikusai. Hiszen a bérleti díjat, adót, Tb-járulékot villanyszámlát stb havonta kell fizetni, az irodalom, a szakma szeretetéből nem lehet megélni. Így azután a potenciális vásárló jó esetben Budapesten tudja áttekinteni a teljes választékot, ha lejárja a lábát. A boltok — ahol még vannak — próbálnak megélni valahogy. Igyekeznek a közönség várható igényeit kielégíteni. Ez sem könnyű, hiszen a szándék és a lehetőség között egyre nagyobb a szakadék.

Vannak persze hiánycikkek is. Általában ilyen a "könyv formájú" könyv. Általánossá vált a paperback. Ez eredetileg olcsó tömegkiadványként megjelentetett, kis formátumú könyv. Ebből talán a tömegkiadvány igaz még, olcsónak ugyanis — az átlagjövedelmekhez képest — nem mondható. 7-800 oldalas regények is megjelennek ilyen formában. (Csoda, hogy szétesnek?) Nincs elfogadható áron gyermekkönyv; mesegyűjtemények (pl. Grimm összes vagy válogatott meséi) évek óta nem jelentek meg. Tizenévesek számára egyáltalán nem jelenik meg semmi. Illetve a videojátéokra emlékeztető "kalandjáték-kockázat" sorozat szinte az egyetlen. Kevés a szó valódi értelmében vett szépirodalom. A szakirodalom minősítésére vállalkozni nem merek. Az árakra viszont rájött az ÁFA, újabban pedig hallani, hogy további — változó mértékű — adót terveznek, vissza akarják állítani az ún. giccsadót is. (Az áron persze az eltörlését nem vettük észre!) A tervek szépek, de az a véleményem, hogy ha azt akarják, érdemes legyen még bármit kiadni, jó lenne boldogabb időkre hagyni az általam régóta "áfa-kőfő"-nak becézett elvonások növelését, mert a végén úgy, ahogy van, az egész könyvszakma csődbe jut.

Az elmúlt évtizedekben kialakult egy könyvtári rendszer is, leginkább skandináv példákat követve, amely elvileg mindenki számára biztosította a nyomtatott kultúra használatának lehetőségét.

Igaz, a könyvtárközi kölcsönzés dőcögött a gyakorlatban. Ennek legfőbb akadály a korlátozott példányszám volt. Általában a "sikerkönyvek", valamint a kötelező olvasmányok iránt lett volna igény.

Az előbbi kért is illetlenség lett volna, küldeni sem tudta volna a könyvtár, az utóbbi, valóban jogos kérések is teljesítetlenül maradtak, hiszen azonos időben jelentek meg az ország összes könyvtárában hiányként. Az „egyedi” kérések esetében a rendszer működött.

Az ország anyagi lehetőségei természetesen mindig befolyásolták a könyvtárak működési feltételeit. Ráadásul a könyvtárosok sosem voltak erősek a „lobbyszásban”, munkájuk „adminisztrálásában”, és nem tudták igazán kihasználni a gazdasági fellendüléseket sem. Nem valamiféle világrengető felfedezés, amire a közelmúlt könyvtártörténetének tanulmányozása során rájöttem. Kezdetben vala a központi ellátórendszer. Az anyagi és szellemi erőforrások növekedése eredményezte a könyvtár önállósodását, aztán a gazdasági háttér romlásával párhuzamosan újra felfedeztük a központi ellátást. Az viszont már több, mint elkésztő, hogy napjainkban sok kis könyvtár nem tudja megfizetni még ezt az olcsóbb megoldást sem...

Valószínűleg újra meg kellene fogalmazni a közművelődési könyvtárak funkcióit is. Ha a könyvtárat információs bázisnak tekintjük, az információ közvetítése viszont üzlet, ami jó pénzt hoz a házhoz, akkor a könyvtár önfenntartó, sőt, profitot termelő üzleti vállalkozás. Ebből a képletből jelenleg csak az a réteg hiányzik, aki képes drága pénzért megvásárolni a könyvtárak által biztosított, illetve biztosítható információt.

A közművelődési könyvtárak alapfunkciója persze sehol a világon nem szűkül le az információ árusítására. És sehol a világon nem önfenntartó intézmények. Gondolkodni azonban kell, mert napjainkban egyre romlik a könyvtárak helyzete. Jelenleg egyedül az igények növekednek, kérdés, mit, milyen mértékben szabad, lehet kielégíteni. Ugye, azt senki nem állítja, hogy a beszerzési keretek követik a könyv- és folyóirattárak emelkedését? És ha csak az lenne a gond! Évente többször drágul a fenntartás (fűtés, világítás, posta, papír-írószer, tisztítószerek stb) költsége is. Csak folyamatosan drágábban vagyunk képesek folyamatosan romló ellátást biztosítani. (Így vagy úgy, de minden könyvtár próbálja a bevételét növelni, ami aztán a következő évi költségvetésben már „kötelezőként” szerepel, és további elvonásokat eredményez.) Ezen már aligha segíthet az ixedik alapítvány vagy pályázati lehetőség. Igaz ugyan, hogy az elmúlt években megtanultunk pályázatokat írni, lelkesen csináljuk is. Jól jön egy negyed vagy fél számítógép, vagy némi tiszteletdíj a rendezvényekhez. Csak épp ettől még nem jut több könyvre, újságra, uram bocsá! felmosórongyra! Véleményem szerint az extra lehetőségek, juttatások akkor lennének igazán hasznosak, ha az alapfeladatokra biztosított lenne a költségvetés.

Vagy az alapfeladatokat tudjuk rosszul? Próbáljuk meg harapdálni kicsit az ujjainkat! Mit ne vegyünk meg? A legegyszerűbb azt kimondani: fölöslegesek a ma „divatos” bestsellerek, akinek kell, vegye meg. De akkor is, ha a pusztá létfenntartásra is kevés a jövedelme? Akkor is, ha tudjuk, hogy a könyvtárak fenntartásához a létminimum alatti bérek adója is hozzájárul? Akkor is, ha ezzel sok kisjövödelműt az egyetlen még elérhető szórakozási, kikapcsolódási lehetőségétől fosztunk meg? Ugyanezzel az erővel azt is kimondhatjuk, nem kell méregdrága szakkönyveket vásárolni, mert az munkaeszköz, vegye meg, akinek kell. Talán még az adóalapból is leírhatja... Vagy —nem kell kötelező olvasmány, mert úgysem tudunk eleget venni. Azt vásárolják — mondjuk — az iskolák, vagy a szülők? Lenne még néhány abszurd ötletem, de akármelyik ujjamat harapom, mind fáj.

Hajdanán volt még néhány „olvasó nevelés” program is. A legendák körébe tartozik, hogy volt olyan időszak, amikor a választott olvasmányok mellé a könyvtáros „kötelezően” adott még I-I szakkönyvet, szovjet irodalmat, vagy ami épp „aktuális” volt. Ez persze nem szolgálta kifejezetten az olvasók nevelését, viszont a statisztikát javította...

Fiatalkoromban jött divatba igazán az olvasáskutatás. Akkor derült ki, hogy a klasszikus bestsellerek (pl. Cronin, Margaret Mitchell) olvasása nem zárja ki a modern szépirodalom befogadásának lehetőségét, ellentétben az ún. szocialista ponyvával (fő reprezentánsai Berkesi András és Szilvási Lajos). Az olvasók természetesen csak az utóbbiakhoz juthattak hozzá, tehát ezt olvasták. Tapasztalataim szerint ez ugyan jóval bonyolultabban működik, de azt hiszem, valamennyiünkben élt, él a soha, sehol nem létező „eszményi olvasó” képe, aki kizárólag értékes irodalmat olvas. Annak idején én is vettem részt kísérletekben, megakadályozni azonban nem tudtam, hogy az olvasók kézbevegyék a „bűnös” műveket.

Valószínűleg megértőbb voltam a kellenél. Egyrészt úgy éreztem, hogy a „mindenevő” olvasóknak nem árthat meg a könnyed kikapcsolódást biztosító olvasmány sem, másrészt azt is fontosnak tartottam, hogy legalább az olvasás technikáját gyakorolják a nehezen olvasók. (Nem tudom, készült-e felmérés arról, hányan küszködnek az olvasás technikai nehézségeivel. Nem lehet alacsony, ha középiskolák első osztályaiban napirenden van a hangos olvasásgyakorlás.)

Az elmúlt évek kiadási antipolitikája növeli a zavart. Sorozatban jelennek meg az ún. "szenti"-k, a szemérmes Courths-Mahlerektől az erotikus fajtáig. A "klasszikus krimi" mellett, de inkább helyett megjelent a horror. Ez utóbbi

olvasótábora nem fedi teljesen a korábbi krimiolvasókat. A műfaj azonban — a különböző sorozatok tömege jelzi — igencsak széleskörű érdeklődést váltott ki. Az olvasói — és vásárlói — érdeklődést figyelve az a véleményem, hogy lassan nemcsak a fizetőképes kereslet csökken irántuk, az igényekben is érzékelhető lassú elmozdulás.

Külön tanulmányt érdemelne, hogy annyi "nevelés" ellenére mi okozhatta ezt a hirtelen felfutást Az első ok valószínűleg az, hogy ilyen és ehhez hasonló művekhez évtizedekig nem lehetett hozzájutni. Rengeteg közöttük az ún. "nosztalgiaolvasmány". (Éjszaka Kairóban, Randevű Rómában, Árvíz Indiában—többek közt e könyveket is folyamatosan keresték a hetvenes években a könyvtárakban.) Nem kevésbé népszerűek azonban az ún. 1 órás művek sem. Sablonos cselekmény, 1 óra múlva már nem is tudja az ember, hogy mit olvasott Keresettségükhöz valószínűleg hozzájárult egy össznépi "kikapcsolódási vágy". Sokan próbálnak a napi gondoktól ily módon szabadulni. Az is hozzátartozik az igazsághoz, hogy nem a kiadás keltette fel az igényeket—kb. fél évvel az „első fecskék” megjelenése előtt kezdtek intenzívebben keresni ilyen jellegű olvasmányokat.

Azt kell mondani, hogy az olvasó nevelésének régi-új módszerét valósítjuk meg jelenleg napjainkban. Most ugyan bőségesen hozzáférhető az esztétikai ízlést romboló kiadvány, az olvasói ízlést azonban — a könyvtárak anyagi nehézségei miatt—a lehetségesnél kisebb mértékben romboljuk. Könyvtárunk sajátosságai közé tartozik, hogy nálunk elég magas a bestsellerek száma. Így van képünk az igények alakulásáról, olvasói indítékokról, az érdeklődés lassú módosulásáról. Ma már népszerűek lennének az esztétikai értéket képviselő, olvasmányos művek is, ha lenne választék belőle.

A felnőttek valószínűleg komolyabb károsodás nélkül át fogják vészelni ezt a divathullámot is. Hiszen ők a klasszikusok után, ill. mellett olvassák ezeket a könyveket. De mi lesz a gyerekekkel? Sok iskolás jár hozzánk, így fucsának tűnik a kijelentés, hogy tulajdonképpen azon gyerekek többsége sem szeret olvasni, aki hozzánk jár. Bejönnek játszani, beszélgetni, videózni. Észrevétlenül megtanulják a könyvtár használatát Természetes módon veszik igénybe a kézikönyvtárat különböző iskolai feladatok megoldásához. Tudják, hogy itt juthatnak hozzá a kötelező olvasmányokhoz. Viszik a „lapozgatós” könyveket (az első időszakban, amíg „begyakorolják” a kölcsönzés technikáját, gyakorta kétszer is), a kicsik az illusztrált mesekönyveket. Az ifjúsági regények közt már kevesen válogatnak. Ilyen előzmények után—és ez már kínos — sokuk számára megoldhatatlan feladat az Egri csillagok és A köszívű ember fiai elolvasása.

Van-e, aki meg kíván kövegni azért, ha már annak is örülök, ha a tizenévesek egy része legalább Denise-t olvas?

Töprengésem végére érve változatlanul csak kérdéseim vannak. Meddig képes a romló életszínvonal mellett a zömében bérből és fizetésből élő, számszerűen csökkenő középosztály vásárlásaival „eltartani” a könyvszakmát? Kialakul-e, és mikorra az a vállalkozói réteg, amelynek anyagi eszköze és igénye is lesz arra, hogy mecénás szerepet játsszon a kultúra területén? Milyen praktikákkal és meddig lesznek képesek megvásárolni a könyvtárak az olvasók számára a frissen megjelenő könyveket? Hogyan fogják megtanulni-megszeretni a mai gyerekek az olvasást?

Takács Anna
Városi Könyvtár, Tatabánya

ISKOLAI KÖNYVTÁRAK Hírek a Könyvtáros

Tanárok Egyesületének életéből

1993. március 31-én a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézetben találkoztak a könyvtáros tanárok.

A program az iskolai könyvtár forrásközponttá fejlesztése volt, az előadó a téma kiváló szakembere, dr Kelemen Elemér, az OPKM tudományos főmunkatársa volt.

Dr. Kelemen Elemér előadását Comenius szelleme hatotta át, aki így fogalmazott: „Ha egy nemzet népessége bőven el van látva jó könyvvel, fényleni fog.” összegezte az iskolai könyvtárak helyzetét, működési körülményeiket Sajnos — ez mindnyájan tudjuk —, az iskolai könyvtárak működési zavarai az iskolák működési zavaiból erednek.

Tények bizonyítják, hogy a gazdaság nehézségeivel a közoktatás is megroppan.

1983-tól figyelhető meg, hogy a közoktatásra fordított állami kiadások csökkentek, az 1987-es iskolai könyvtári irányelvek megjelentek ugyan, de hiányoztak az elemi működési feltételek, a 2000-ig szóló tervek pedig illuzórikusak.

Rávilágított az előadó arra is, hogy a pedagógusképzésben sem alakítanak ki olyan képességeket a pedagógusokban, amelyek megfelelő elméleti és gyakorlati bázist jelentenének.

Tudjuk, hogy a jól működő iskolai könyvtárak feltétele a jól működő iskola. Mindannyian tapasztaljuk, hogy a tesztek eltávolítják a tanulókat az önálló munkától, a kutatástól.

Az iskolán belül is sajátos oktatóhely a könyvtár. Az iskolai könyvtár az iskola legdemokratikusabb intézménye, vagyis a könyvtár szerves része, központja az iskolának.

Ezért is van különösen nagy jelentősége az iskolai vezetés minőségének, a könyvtáros személyének és az állomány összetételének. Az iskolai könyvtár állományának feltártsága, élő volta elengedhetetlen feltétele az eredményes munkának.

Az előadó olyan igazságokat fogalmazott meg, amelyeket mindnyájan érzünk, tapasztalunk munkánkban, és talán ezért is lett volna jó, ha az intézményvezetők is részt vettek volna ezen a kitűnő előadáson, melynek zárógondolatát is Comenius adta: „Az egyetemes műveltség eszközei a jó könyvek, a jó könyv valóban a tehetség köszörűköve.”

Az előadás után a Könyvtáros Tanárok Egyesületének tisztújítására, új tagok felvételére került sor.

A jelenlévők választása alapján az alábbi vezetőket szavazták meg:

Elnök: Demeterné Bogdány Margit Fellner Jakab Szakközépiskola, Tatabánya
ügyvezető titkár: Halmi Erzsébet, Megyei Pedagógiai Intézet, Tatabánya
propaganda felelős: Tanczerné Jakus Emőke, 4. sz. Általános Iskola Tata
ügyvitel és nyilvántartás felelőse: Kovácsné Németh Mária, Feszty Iskola Komárom

Tanczerné Jakus Emőke
listás könyvtári szakértő
4.sz. Általános Iskola, Tata

KÖNYVTÁRI HÍREK

Arany János Városi Könyvtár, Dorog

Rendezvények

Január 5,12,19,26: Biblia Klub összejövetelei

Január 19, február 9: Dorog Város Barátainak Egyesülete gyűlései

Január 25, február 8, március 1:

Biokultúra Csoport összejövetelei. Témák: Védekezés kertünk kártevői ellen. Hasznos segítőtársaink a biokertben (dr. Szalay László professzor), Vetőmagbörze, Termeljünk egészséges zöldséget, gyümölcsöt! Jogunk van az egészséges táplálkozáshoz

Február 12: SZDSZ Liberális Klub (aktuális kérdések) Vendégek: Magyar Bálint, Juhász Pál.

Kiállítások

Magyar Kultúra Napja (jan.22.)

115 éve kapott szabadalmat Edison fonográfja (febr. 19.)

550 éve született Mátyás király (febr. 23.)

Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom

Az iskolai könyvtárosok munkaközössége szervezésében febr. 17-én tankönyvkiállítás és vásár volt a Feszty Árpád Általános Iskolában. A meghívott 12 kiadó helyett csak 7 kiadó jelent meg, azonban a látogatók véleménye szerint nagyon hasznos volt a kezdeményezés.

Március 29-én a győri Műhely c. folyóirat bemutató estje volt a Jókai Mór Városi Könyvtárban a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Komárom-Esztergom Megyei Csoportja szervezésében.

Nagy sajnálatunkra ápr. elsejével távozott a gyermekkönyvtárból kedves munkatársunk, Sméja Miklósné. Megérdemelt pihenéséhez jó egészséget kívánunk!

Városi Könyvtár, Tatabánya

A Városi Könyvtár művelődéstörténeti előadássorozatot rendezett középiskolás diákok számára. Február 25-én Németh G. Béla tartott előadást Megkésett romantika Magyarországon címmel. Szegedy-Maszák Mihály a századforduló új törekvéseiről beszélt a megjelenteknek március 23-án. A nagy érdeklődés mellett zajló sorozat áprilisban zárul.

Megyei Könyvtár

Irodalmi Esték

március 22: Vagyunk — szlovákiai magyar költők versei és népdalok. Tóth Zsóka és Szvorák Kati műsora

április 19: két első kötetes költő, Jász Attila és Rigó József bemutatkozása Mezei Katalin és Fodor András közreműködésével

Szinnyei Kör

március 8: A magyar miniszterelnökök portréi 1848 -1990. Könyvbemutató dr Izsák Lajos és dr Pölöskei Ferenc közreműködésével

Zenei Klub

március 29: Kodály Zoltán életművének tiszteletére Szalai Ferencné és a Kodály Zoltán Általános Iskola tanulóinak közreműködésével

1992. júliusában indítottuk útjára 6 fordulós TOTÓ-*n*kat (13+ kérdésből álló feladatlap), amely minden hónapban más-más témával foglalkozott. Febr. 22: ünnepélyes eredményhirdetés.

Immár nyugdíjasok

Bevezetés három kollégánk pályájának ismertetéséhez: „A könyvtárak az emberiség szellemvilágának quintessenciái. Kár, hogy annyi firkáló mórió hinteget pelyvát a drága búzaszemek között úgy, hogy szinte bűvartudományá válik a kiszemelgetés! Egy illy több ezer kötetből álló könyvtár örének lenni, bővebben ismerkedni meg elevenekkel és holtakkal; gondnokának lenni az emberi nagykorúságnak, igen is díszes hivatal.” (Fáy András)

KOLOZSIBOLYA

1961-ben, a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karán, matematika — ábrázoló geometria szakon végzett. Debrecenben, majd Oroszlányon tanított gimnáziumban. 1969 augusztusától dolgozott a József Attila Megyei Könyvtárban. Kinevezésekor a tájékoztató és nyilvántartó csoport helyettes vezetői, illetve feldolgozó szakreferensi munkakör betöltésére kapott megbízást, 1971-től csoportvezető. 1973-ban elvégzi az ELTE Bölcsészettudományi Kar könyvtár kiegészítő szakát. Több, az OSZK—KMK által indított felsőfokú tanfolyamra járt. 1979-től az olvasószolgálati osztály vezetője, majd 1990-ben a könyvtár igazgatóhelyettese.

Szakmai tudását, pedagógus voltát tanúsíthatják azok a gimnazisták, akiket 1983-tól könyvtárkezelői ismeretekre oktatott, de ezt igazolják az évek során kapott jutalmak, kitüntetések is.

PAP LÁSZLÓNÉ

1975-től dolgozott a Megyei Könyvtárban, először kiegészítőként, majd raktárosként. A könyvtári rendszerben ez a tevékenység—ha jól végzik—észrevehetetlen, annak ellenére, hogy nagyfokú pontosságot, figyelmet követel. A több mint kétszázézer könyvtári egység rendbentartása fizikailag, a mindennapi ügyelet lelkileg is nehéz feladat. Kollégánk sikerrel birkózott meg vele, ezt ismerte el az 1985-ben kapott Kiváló Munkáért kitüntetés is.

TAPOLCAINÉ DR SÁRAY SZABÓ ÉVA

1957 —1962 között az ELTE Bölcsészettudományi Karán magyar-könyvtár szakra járt. A végzés után, 1962-ben jön Tatabányára dolgozni, a József Attila Megyei Könyvtárba. Helyismereti tájékoztató lesz. A könyvtári munkának ez a speciális területe — ekkoriban alakultak ki ezek a gyűjtemények — aktív önképzést igényelt, ami mellett az OSZK — KMK által szervezett tanfolyamokon is részt vett. Publikációi 1963-tól rendszeresen megjelennek. Fő kutatási területe a könyv-, nyomdászati- és sajtótörténet. Doktori disszertációját is ebben a témában készíti el és védi meg, kiváló minősítéssel 1983-ban. Szakmai munkájáért 1982-ben Szabó Ervin Emlékéremet kap. Helytörténészként aktív tagja lesz a HNF Komárom Megyei Honismereti Bizottságnak, aminek rövidesen alelnöke, majd elnöke. Vezeti a Komárom Megyei Helytörténeti Kör munkáját. Tevékenységéért 1988-ban Ortutay Emlékéremben részesül. Mindeközben felelős szerkesztője a Komárom-Esztergom Megyei Honismereti Füzetnek tagja volt az Új Forrás szerkesztőségének, és jelenleg a Honismeret c. lap szerkesztőbizottságának. (Lapunknak is "spiritus rector"-a volt (a szerk.)

Kívánjuk, hogy kollégáink elképzelésük szerint töltsék idejüket, alakítsák életüket, miután letették a "díszes hivatalt."

Egy előzetes hír

A Pest Megyei Könyvtár szeptemberben 3 napos regionális helyismereti tanácskozást szervez Leányfalun, ahová megyénként 5 szakembert várnak. A rendezvényről — amelynek témái: helytörténeti információ, számítógépes feltárás, kötelepéldányok, fotógyűjtemények, aprónyomatványok, a szlovákiai könyvtárak helyismereti gyűjteményei stb — részletesen tudósítunk. A tanácskozást térítéses formában tervezik lebonyolítani.

Felhívás „grafománokhoz”

A megyei könyvtár 1994-ben is kiadja évkönyvét Kérjük azokat a kollégákat, akik íráskényszert éreznek, netán kész munkájuk van, szándékukat közöljék Schmidt József szerkesztővel. Az írások nem pusztán könyvtári témákkal foglalkozhatnak. Szívesen látunk helyismereti, sajtó stb vonatkozású dolgozatokat. Szeretnénk szerzőink között iskolai könyvtárosokat is üdvözölni.

Tájékoztatásul: a kéziratok leadási határideje várhatóan 1993. november 30.

szerk.

A MEGYEI LAP A MEGYEI KÖNYVTÁRRÓL

Könyvtárunk tavalyi, 40 éves jubileuma kapcsán merült fel bennem, hogy utánanézzek: hogyan jelentünk meg a megyei sajtóban az elmúlt évtizedekben. (Bibliográfiák vannak e tárgyban. Az első: Komárom megye közművelődési könyvtáraitra vonatkozó újság és folyóiratcikkek repertórium 1952 -1965. összeállította Tapolcai Ernőné. Megjelent a József Attila Megyei Könyvtár 1965-ös évkönyvében, 111-142.1.) Itt inkább idézni szeretnék, kevés kommentárral. Az 1952-es évben összesen három cikk jelent meg. Olyan "szépek", hogy megjegyzés" nélkül érdemes ideidézni őket.

Komárom megyei Dolgozók Lapja, 1952. aug. 23.6.1.

Vasárnap megnyílt Tatabányán a megyei könyvtár

Sztahanovisták, munkások, tanárok és diákok jelenlétében nyitották meg vasárnap a megyei könyvtárat a tatabányai Petőfi Filmszínház helyiségében. A megnyitó beszédet Horváth József elvtárs, a megyei tanácselnök helyettese tartotta. Horváth elvtárs elmondta, hogy megyénkben 1945-ig csak egynéhány magánkönyvtár működött, amelyek olyan könyveket adtak az ifjúság kezébe, amelyek a munkásosztály gyűlöletére nevelték őket. 1948-ig 36 falusi és 80 üzemi könyvtár működött már megyénkben. Ma pedig 104 falusi, három városi és 35Q,üzemi könyvtár működik.

Az új megyei könyvtár 16 000 kötetes könyvtára hatalmas segítség nemcsak Tatabánya, hanem a megye dolgozói részére is. A közelebbi hetekben újabb 2000 kötet könyvvel bővül a könyvtár.

1952. aug.30.2.1.

Növekszik a megyei könyvtár könyvállománya és olvasótábora

Az Alkotmány ünnepén nyílt meg Tatabányán a megyei könyvtár. Azóta a könyvtár látogatottsága megsokszorozódott. (Egy hét alatt! - Sch.) Míg korábban a könyvtárban naponta 70-80 könyvet cseréltek, 21-én 216, 22-én 200, 23-án 220, 24-én 250 könyvet kölcsönöztek a dolgozók. A legkeresettebb könyvek: Gorbátov: Donyeci bányászok, Azsajev: Távol Moszkvától, Nyikolajeva: Aratás, ezeken kívül az új és a klasszikus magyar művek.

Augusztus 20-ra a könyvtár 6000 kötete 16 000-re növekedett, 25-én újabb 1330 könyv érkezett és még ezen a héten újabb ezer könyv érkezik.

1952. október 11. 2.1.

A Megyei Könyvtár első hónapja

Akik figyelemmel kísérik megyénk népművelődésének és könyvtárügyének fejlődését, azok számára őszinte örömet jelentett Tatabányán az új Megyei Könyvtár felavatása. A könyvtár azzal a feladattal kezdte munkáját, hogy új községi könyvtárak szervezésével, a könyvtárak friss könyvanyaggal való ellátásával, új olvasók megnyerésével fejlessze megyénk könyvtárügyét. Tatabányán a Megyei Könyvtár egyik legfontosabb feladata az olvasómozgalom fellendítése volt. Most a Megyei Könyvtár szeptember havi jelentése arról számol be, hogy míg a régi városi könyvtár havonként átlag 90-100 olvasóval gyarapodott, addig az új Megyei Könyvtárban szeptember hóban 431 új olvasó iratkozott be. Az előző hónapokban a könyvkölcsönzések havi átlaga 2000-2100 körül mozgott, viszont szeptemberben 4004 volt.

A könyvtár dolgozói 14 üzemben tartottak író- és könyvismertető előadást másfélezer dolgozó előtt

1953-ban nincs a könyvtár munkáját értékelő cikk. (Ez nem jelenti azt, hogy nem foglalkoznak vele, de inkább eseményekről tudósítanak: író-olvasó találkozók, klubfoglalkozásokról stb.) Annál érdekesebb lehet egy mai, fiatal könyvtárosnak az alábbi írás:

1954.jún.26.5.1.

Felszabadulási emlékversenyben megyénk könyvtárosai

Felszabadulásunk 10. évfordulójának tiszteletére nemes verseny indul megyénk állami könyvtárainak dolgozói között Június 22-én a megyei könyvtárban megalakult a megyei versenyszervező és értékelő bizottság. Ezen az értekezleten döntötték el, hogy a megyei könyvtár az országos versenyben vesz részt, a járási, városi és önálló községi könyvtárak versenyét a megyén belül, a nem függetlenített vezetők által vezetett könyvtárak versenyét pedig járásonként értékelik.

A megyei könyvtár dolgozói a verseny megindulásakor példamutató felajánlást tettek. Megígérték, hogy 1955. ápr. 4-ig katalógusba vesznek 10 000, még nyilvántartásba nem vett könyvet Ezen kívül elkészítik 4000 olyan könyvnek a leltározását és katalógusát, amilyen könyvek eddig még nem kerülhettek az olvasók kezébe leltár- és katalógushiány miatt. A járási könyvtáraknál is megkezdik ugyanezt a munkát a megyei könyvtár dolgozóinak irányítása és segítése

mellett Nagyon értékes a megyei könyvtár dolgozóinak felajánlása, mivel ez a munka másfél-két évet venne igénybe. Bárdos László, a megyei könyvtár dolgozója egyéni felajánlást is tett Hazánk felszabadulása 10. évfordulójának tiszteletére levéltári kutatások, hiteles dokumentumok alapján könyv formájában feldolgozza megyénk munkásmozgalmának történetét.

Ugyancsak érdekes korjellemző az alábbi írás.

1954. okt 9. 4.1.-

Olvasóankét a megyei könyvtárban (részletek)

A megyei könyvtár olvasótermében október 4-én, az ünnepi könyvhét második napján olvasóankét volt. (...)

Bója Ervin arról beszélt, hogy az utóbbi években az élő magyar irodalom és az olvasók kapcsolata megszakadt. A klasszikusokat szívesen olvassák, de az élő írók, a napjaink problémáiról szóló könyvek nem érdeklik az olvasókat. Különösen az ifjúság zárkózott el mai irodalmunktól. Visszaemlékezvén diákkorára elmondta, hogy a harmincas években, amikor a népi írók harca a parasztságért és a nép felemelkedéséért a legviharosabb volt, milyen nagy esemény volt egy-egy új könyv megjelenése. (...)

A felszabadulás utáni években az irodalom elszakadt a valóságos élettől. Szempontok vezették az írókat s íróasztalok mellett írtak. Így születtek a sematikus regények, novellák és versek. Nem csoda hát ha hosszú időre elvették az olvasók kedvét a mai írásoktól. Az utóbbi időben, különösen a kormányprogram óta jelentős a változás az irodalomban is. Őszintebben és bátrabban írnak íróink a mindennapi élet gondjairól. (Lám-lám, így hat egy kormányprogram napok alatt az irodalomra, pedig ez a Nagy Imrét leváltó kormány programja volt — Sch.)

Az olvasók közelebb kerülnek az irodalomhoz, ha a könyvekben, írásokban a saját gondolataikkal találkoznak. Egy másik felszólaló is ezt bizonygatta (...). Szóljanak az írások az olvasóknak, s akkor az olvasók nem teszik félre unottan a könyvet, s az olvasóankétek is népesebbek lesznek. (Így lehet megtudni, hogy az ankéton alig voltak, s azok sem akartak megszólalni — Sch.)

A felszabadulási verseny még egyszer visszatér:

1955. febr. 6. 3.1. (részlet)

.. Nagyot lendített könyvtáraink munkáján az év közben megindult "Felszabadulási Emlékverseny." A 113 könyvtár közül mintegy 90 kapcsolódott be a versenybe. A legváltozatosabb tartalmú és értékű felajánlások között olyanok is születtek, például Csatkán,—hogy kiskörzeti könyvtárakat hoznak létre, amelyeket úttörők vezetnek és ezek segítségével a falu minden családjához eljuttatják a könyvet

(Ez persze nagyot javított az olvasási statisztikán, hiszen nem feltétlenül kellett elolvasni a házhoz szállított könyveket — Sch.) Érdekes viszont, hogy az emlékverseny záró értékelése nem kap helyet az újságban. Vajon miért? Egy olvasásszociológiai vizsgálat (5 hónapból kiválasztott összesen 26 nap eredményei):

1955. febr. 16.4.1.

LEGJÓBBAN KERESETT KÖNYVEK

	darab	százalék
1. magyar klasszikusok	854	31 16,6
2. új magyar irodalom	449	16 10,8
3. kapitalista országok irodalma (főleg klasszikus)	435	7,8
4. szovjet szépirodalom	293	5,2
5. orosz klasszikusok	213	
6. népi demokratikus országok irodalma	141	százalék
	olvasó	8,5
bányász	94	9
egyéb ipari munkás	100	0,6
tsz-tag	7	0,9
egyéni gazdálkodó	10	5,5
műszaki értelmiségi	61	

pedagógus	84	7,6	
közalkalmazott		119	10,8
kereskedelmi alkalmazott	45	4	
kisiparos, ktsz-tag	9	0,8	
háztartásbeli		230	20
középiskolás		334	30,3
katona	24	2	

Az ismeretterjesztő irodalom köréből főleg a természettudományos művek olvasottak (102 db, 3,4 %. Szomorú az, hogy a legkevésbé olvasott művek a mezőgazdasági szakkönyvek. Egy új téma (szinte csoda, hogy csak most kerül elő):

1955. nov. 12. 2.1.

Könyvtáraink a pártoktatás sikeréért

Ebben az évben a pártoktatás témakörének kiszélesítésével az eddigieknél nagyobb lehetőségek nyílnak a hallgatók sokirányú érdeklődésének kielégítésére ez egyúttal kedvezőbb feltételeket is teremt a marxizmus-leninizmus tanulmányának megszerettetésére. Sok ezer dolgozó tanul a különböző oktatási formákon, növeli marxista-leninista képzettségét. A propagandista elvtársak feladata, hogy hallgatóiknak a tőlük telhető legtöbb segítséget megadják, ezért nekik kell elsősorban rendszeresen tanulniok. (...)

A megyei könyvtár ajánló könyvjegyzéket állított össze az SZKP története tanulmányozását elősegítő szépirodalmi könyvekből, s ezt a jegyzéket legnagyobb könyvtárainkba eljuttattuk. Az újság hasábjain időközönként közöljük az egyes oktatási formákhoz ajánlott szépirodalmi és ismeretterjesztő anyagjegyzékét.

Kérjük a propagandista elvtársakat, keressék fel minél gyakrabban a könyvtárakat Sok irodalmi szemelvény bemutatásával válik az elméleti anyag szemléletessé, érthetőbbé és maradandóvá.

Ai 1956-os évből több rendezvényről, könyvhétről való tudósítás mellett egy érdekes cikket találtam.

1956. júl. 14. 4.1.

Mozgó könyvtárak látják el könyvekkel nyáron a falusi olvasókat

A Megyei Könyvtár nagy gondot fordít arra, hogy azok a dolgozók is kölcsönözhesenek könyveket, akik késő estig dolgoznak a földeken, hozzájuk is eljuthassanak a folyóiratok. A megye minden helységében maguk a népkönyvtárosok viszik a cséplőgépeknél, kombájnoknál dolgozó parasztokhoz a könyvtár képeslapjait, például a Béke és Szabadságot, a Nők Lapját stb. Ezeket a lapokat kölcsönkapják a dolgozók. Több községben, így Csatkán és Pilismaróton a falusi könyvtár állományából 10-15 kötet könyvet helyeznek el egy-egy dolgozó paraszt házában. Így akik későn jönnek haza a határból, amikor a könyvtár már zárva van, a lakásukban kölcsönözhetnek könyveket. Az ilyen könyvkölcsönzés jól bevált számos községben.

Egy darabig ezután szünetelnek a könyvtári tudósítások. A sajtó is mással volt elfoglalva.

(Folytassuk?)

Schmidt József

OLVASÓINK VÉLEMÉNYE A MEGYEI KÖNYVTÁRRÓL V.

Hat-hét esztendeje vagyok a könyvtár rendszeres olvasója. Elsősorban a szépirodalmi könyvek érdekelnek. Főleg a magyar írókat szeretem. De természetesen a világirodalom nagyjait is ismerem, olvastam. Olyan könyveket olvasok szívesen, amelyek lekötnek, szórakoztatnak, tanítanak. Témájuk lehet történelmi, aktuális politikai, társadalmi, szexuális, természetgyógyászat néha krimi is.

Mindezeket a könyvtár több százezres könyvszámával biztosítja, s a lehetőségekhez képest, anyagi forrásainak megfelelően, az újonnan megjelenő könyvek beszerzéséről is gondoskodik. Azokat a könyveket pedig, amelyek régen kerültek kiadásra, és a könyvtár állományában nincsenek meg, az olvasó kívánságára könyvtárközi kölcsönzéssel bocsátják az olvasó rendelkezésére.

A könyvtár személyzete készséges, segítő és bármilyen probléma esetén rendelkezésre áll. Így pl. ha a keresett könyv nincs bent, előjegyzésbe veszik és beérkezéskor kiértesítenek. Ugyanígy segítenek a katalógus alapján a keresett könyvet megtalálni.

Helyesnek tartom a rendszeres író-olvasó találkozók, amelyek neves magyar vagy külföldi írók/költők bemutatásából, illetve a velük való kötetlen beszélgetésből állnak.

Célravezető az is, hogy a könyvtár előcsarnokában a napi sajtó és a képes folyóiratok is az olvasóközönség rendelkezésére állnak. Megemlítem, hogy az olvasóteremben lévő polcokon a könyveket fel kellene frissíteni, elsősorban selejtezéssel. A kevésbé olvasottakat, vagy az egyáltalán nem keresetteket be kellene vinni a raktárba és a helyükre másokat, frisseket tenni. Némely könyv több példányban is megvan a polcokon, ezeket is kilehetne másokkal cserélni.

Ugyanígy meg lehetne szüntetni az idegen nyelvű műveket tartalmazó polcokat és helyükre magyar nyelvűeket rakni.

Végezetül bízom abban, hogy az illetékes megyei és városi szervek a könyvtár fennmaradását pénzügyileg a továbbiakban is biztosítják, mert egy jól működő könyvtárra a kis iskolásoktól kezdve minden életkorú embernek szüksége van.

Dr. Ignits György

A József Attila Megyei Könyvtárat 1974 táján általános iskolás koromban ismertem meg. Később a Szinnyei-kör néhány előadására hozott el bennünket lelkes magyartanárnőnk. Gimnazista koromban főleg a kötelező olvasmányokat kerestem, de megtaláltam az érdeklődésemnek megfelelő ismeretterjesztő szakkönyveket is. A legnagyobb erőpróbát főiskolás éveim jelentették. Sokat segített a könyvtár dolgozóinak türelmes támogatása, és a technikai újítások közül a fénymásoló, amit azóta is rendszeresen alkalmazok. Szakdolgozatom bekötését is itt végezték.

Úgy vélem, a könyvtár állománya kielégíti a közművelődés igényeit Persze speciális kutatási anyag fellelésére kevésbé alkalmas, Ennek ellenére olyan ritkaságra is rátaláltam, mint Heltai Gáspár históriás énekeinek faksimile kiadása. A könyvtár szakemberei pedig többször rendelkezésemre álltak bonyolultabb problémáim megoldásában: készítettek például irodalomkutatást Kiszely István expedíciójáról.

Tanári munkám során is rendszeresen igénybe veszem a könyvtár segítségét, főleg szakköri anyagokat, képanyagokat keresek. Remélem, korunk gazdasági nehézségei nem fogják visszavetni az eddig elért emberi és technikai színvonalat. Mint gyakorló általános iskolai tanár, magam is hozok ide gyerekeket, hogy megtanítsam őket a könyvtár, és ezzel együtt az olvasás szeretetére.

Váróri Tímea

Tudósítóink:

Cseródi Attiláné — Arany János Városi Könyvtár, Dorog
György Károlyné — Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom
Kovátsné Várady Eszter — Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom
Schenk Lászlóné — Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata
Sütőné Lohner Kornélia — Városi Könyvtár, Nyergesújfalu
Szabolcsné Mészáros Éva — Városi Könyvtár, Oroszlány
Takács Anna — Városi Könyvtár, Tatabánya

A kéziratokat, híreket, eseményeket minden páros hónap 1. napjáig kérjük és várjuk!

Köszönettel:

a szerkesztők

Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. V., Fő tér 2. sz. Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató
Szerkesztők: Schmidt József. Tb.MK.S-29/93.